

Конференција србских посланика у Новом Саду 3 и 4 Октобра.

Конференција ова и њена радња пространо е у србским листовима претресана, и публика е наша већ досад могла видети, да владањ г. бечейског посланика у тој конференцији није е коректно, није лоялно било.

Ево сад наводимо и „Политику“, лист, кој е припознат за едан од најлибералнијих лјних органа, кој неборими докази саопштава, како е ствар текла, и кој по г. посланика бечейског непријатно папада. Допис гласи:

„Наши србски листови донели су обширно известие о држаној 3. о. м. конференцији србских посланика, дакле ово ће вам већ из ближе познато бити. Сврха ове била е, да се о оним мерама и корацима посаветују, кој су се при ширећој се дуалистичној поплави у интересу наше народности, за обезбјеђењ наших хисторичних права као проби- тачни (опортуни) показали. Присутствуюћи посланици, побуђени чистим патриотизмом, својски су се тру- дили, да се строге уставности придржавају, како би сваку сумњу нељених мотива кој се лако оном подмећу — кој се против оне странке бори, кој владати жели — од себе одбацили. Садржај доне- шеног закључка несумњиви е доказ о лоялности наших тежњи. При таквим околностима могло би се е правом заклевати, да ће барем учасници оне конференције све избегавати, што би њихове намере и њихов закључак у сумњу доводио. Од њиховог родољубја сме се заклевати, да у оном часу, гди многобројни непријатељи народном бићу е опасностју прете, неће пакостно раздор заподевати. — На жалост морамо констатирати, да е едан од господне по- сланика, Др. Милетић, корак учинио, кој е како против лоялности, тако и против правила обичног парламентарног такта.

У 71. броју свога листа, „Застави“ донео е слѣдећу знамениту изјаву: „едан србски лист донео е закључак посланичке конференције са подписи учасствуюћих, међу којима се и мое име налази. И изјављуем, да сам протокол са слѣдећом клаузулом подписао: „Примећуем, што сам већ у конференцији изјавио, да на овај начин, кој ствари други вид и правац дае, суделовати немогу, и почем е една већина 3. Окт. едно, а друга 4. Окт. кад е само оверовљен бити хтело, у том друго закључила, и тим едва другу парализовала, то остаем при пр- вашњем предлогу (?), и то због тога, што нас е сувише мало, и још више због тога, што ће са- станак сабора и посланика скорим бити, да се ова ствар конференцији свју србски, од Срба изабрани посланика оба сабора на решењ поднесе, на што они закључе.“

Ми незнамо, шта ове речи по одвећ оригинал- ной терминологији господ. Др. М. значе; — у говору об- личних људи ова е изјава хрђаво маскирано сумњи- ченј на лоялност својих садругова, кој ни едном поштеном човеку слободно није и кој с негодова- њим одбијемо.

Ми неводимо никакве полемике, и зато желимо са изпричанјим целе ствари, кој е повод овој из- јави у „Застави“ дала, ово нељоялно поступањ Др. М. пред *безпристрасну* публику на видело изнети. Др. М. позват е од својих бирача, да на овој кон- ференцији учасствуе, и он не само да е закључак у- својо, него е и битно на састављањ овога суде- ловао, *протокол редиговао и своеручно подписао*. Његово судѣлованј на закључку било е важно, ер е една точка овога (о министарству ад хок за на- родности, ма да ова баш сасвим у периферију за- ступљног од Др. М. устава год. 1848. непауе) као доказ пуног у интересу народном попуштана, од конференције примљена.

Овај 3. Окт. донешени и од Др. М. *своеручно писани закључак* ије 4. Окт. *in merito* променѣн, ије дакле ни истина, да е 4. Окт. друго закључено, чим би се онај закључак од 3. кога истинитост господ. Др. М. неодриче, парализовати могао.

Едина разлика између закључка од 3 и 4 састои се само у врло незнатном питању о *форми*. 3 — ћег Окт. били смо тог мињиа, да се Патриарх и вла- дике умоле, да *особено и за себе* нашу молбу код Н. Величества подпомогну, а 4. е тако преначено,

да се *Н. Светости изове*, да се депутаци по- сланика *придружи*.

Ово е цела разлика између мињиа већине кон- ференције и мињиа господ. Др. М. У самој конферен- цији ије господ. Др. М. ничим познати дао, да олим преначенјем *чишае закључак за алтерирам или парализован смашра*, ер он е само изјавио, да у погледу последњ алинее свој сепаратан вотум до- дати мора, кој е у *конференцији* тако и формуло- вао, да оно преначенј, што се патриарха тиче, *едногласно* примљено ије. Г. Др. М. дакле подпуно се са закључком слагао и покрај *оног преначенја*, ер кад е после конференције протокол подписати требало, не само да то одреко ије, није е спомен- уту у „Застави“ клаузулу ставио, него напротив изјавио е, да жели само протокол на чисто прени- сати, пак ће га после подне код господ. Стратими- ровића са другам посланицима подписати. На срећу били су договори *љени* и ово, господ. Др. М. *немо- же одрѣти*. С тим пре дакле морамо све оно као иљоялно одбити, што се доцније догодило. — 4. под- нешен му е протокол на подпис а *тек 6 у вече*, кад су се сви *посланици разишли*, није е више фактично конференција било, донео е Др. М. против свју правила парламентарног саветована по којма само за време трајућих седница поднесени предло- зи и клаузуле као ваљане важити могу, своју *ва- жнозну клаузулу*, е којом своје садругове у сумњу довести и њихову радњу уништити жели. Без икак- вог даљг коментара одкривамо просто целу ствар, непа безпристрастно јавно мињиа понашањ Др. М. по заслуги оцени.“

Адреса

господину *Ђорђу Стратимировићу* и конференцији посланика у Новом Саду.

У целом политичном животу нашег народа сја као непокретна звезда његова бића, да се вјрно и мужки држи своје народности и езика, као основа сваког људског и политичног развитка.

Државни уговори, кој е наш народ са краљ- вима Угарске, наше обште домовине учинио, треба да емствую за обезбјеђењ нашег автономног на- роднополитичног живота.

Сваком приликом, кад смо ми Срби могли сво- га гласа подићи и кад смо га подигли, било е ово заклеванј обезбјеђења наше народности као необходи- ни услов сваке политичне трансакције (переговора).

Повѣстница нашег народа дае многобројне и сјајне доказе, да смо се свагда чврсто држали на- шних народних повластица, кој ми сматрамо као на- шу правну непрекиданост.

С радошћу смо дакле после дугог времена гор- ких изкуства и јада, кој е абсољутна влада свима народима причинила, сазвани угарски сабор поздра- вили, издајући се, да ће се едном наше праведне желѣ усмишати, и на уставном путу наша пакта конвента (уговори) санкционирати.

У толико већма смо се ожалоштили, кад смо видели, да већина, кој праве користи домовине не ће да познае, по којим традицијма већ прежив- љене политике све непрестано за хегемониом едном народа тежи, и *угарску државу са мађарском* на- родношћу идентификуе.

Ми се смутисмо, кад видисмо, да мађарски др- жавници ову политичку равноправност народности кој е постулат слободних идеја нашега вјка, од се- бе одбијо и гледе, да дотичне желѣ немађарских народа као иљив агитације и реакције представе.

У тузи нашег моралосмо се забринути, будући даљ примљисмо, како при предетовћем преустро- ењу Аустрије и изравњању Угарске са цѣлокупном монархијом, и мјрдовани кругови, попуштајући ово- ме упливу, *никако хтедохме усвоити*, да е мађарски народ и Угарска едно те исто, и на њном основу почеше сами и за друге погађати се.

У овим околностима била е света дужност про- свећених патриота, народ позвати, да он свој глас дигне за своју народност и своје историско право, и да се изјасни, да се он и по праву као едан од о- них фактора сматра, кој се при предетовћим др- жавоправним питањима мора у обзир узети.

Ова су патриотска побуђена тебе, врли Срби-

не, руководила, кад си се са твојим зрелим и вјр- ним србским синовима, бечкеречким бирачима, ини- цијативе латио, да се глас србског народа на мј- родавном мјсту чуе.

Ова племенита побуђена дадохе повода, те се посланичка конференција у НСаду скупи, којо ми, новосадски грађани, са искреном радошћу по- здрависмо.

По овоме држимо за нашу дужност да јавно из- речемо да е наше стране подпуно одобравамо и у- сваямо закљученј те конференције, и изражавајући ти, врли Србине, и учасствима те конференције, подпуно повјеренј, и молећи те, да твојим колегама то саопштиш, јављемо, да ћемо наше патриотске и народне тежњи подпомогати.

Нови Сад 22 Октобра 1866.

Ђорђе от Новић посланик на сабору троедне краљевине, Јоксим от Новић, Јован Полит варошки представник, Др. Григорије Секулић, Атанас Три- кович сенатор, Стефан Владисављевич благајник, Сте- фан Сурдучки подполковник, Марко Поповић, Илија Христић адвокат, Михаил Шилић адвокат, Др. Колар- вич, Андрија Петровић адв., Паво п. Михайловић, Ђорђе Поповић уредник Напредка, Павле Игњато- вич капетан, Арон Вучичић капетан, А. Браћа Бараго, Тоша Ђонарић варошки мерник, Алексе Поповић книговодитељ, Др. Любомир Радивовић, Паво Бал- та парох, Ђорђе Радич уредник Селјак, Констан- тин Стефановић и Димитрије Јосиф учитељи, Гри- горије Андријевић парох, Антоние Новачковић, А. Сан- дић професор, Ђ. Мачвански, Спиридон Марковић, Петар Стевић, Јован Николаевић парох, И. Г. Адамо- вич, Јован Радуловић, Јован от Сарић, Ђета Меду- рич, Трифуи Јокић адвокат, Никола Загорича, Га- вра Миятовић, Милош Саранда, Ђорђе Давидовић адвокат, Манојло Давидовић, Стефан Ђетић, Новак Јовановић, Павел Башкић, В. С. Јовановић, Петар Ла- кић, Сава Лакић, Јосиф Марковић, Добросав Милко- вич, Ђорђе Шилић, Никола Станисављевич, Никола Пешковић, Лазар Шилић, Коста Станћ, Сима Лука- чек, Ј. Јовшић, А. Стефановић, Марко П. Шилић, Арсе- ние Ђурић, Емил Чапра, Јован Грујић професор, П. Или- ковић уредник Србобрана, У. Мушички, Мита Панаотовић, Ђорђе Ракић, Ђорђе Вучетић, Ђета Зрнић, Павел Татић, Михаил Звонарски, Арон Поповић, Теодор В. Марковић, Коста Лубурић, Лазар Поповић парох, Димитрије Захариевић помоћник grunt. књига, Јован Малетић, Еуген Богдановић, Ђорђе Шевич, Паута Пенћ, Милош Садимировић, Јован Панаотовић, Алексе Јо- вановић ћурчи, Софроние Грујић, М. У. Јуцић, Јо- ван Тоби Лангхофер учитељ Словачки, Андрија Мо- нашевић парох, Јован Стефановић прив. тотор, Ни- кола Продановић, Карло Адамовић, Павле Радонић, Петар Теодоровић, Јован Стефановић Ђ. М. Гавра, К. Поповић,

Путованј Н. Величества цара.

Из *Јубилејнага* пишу од 19 о. и. да е Н. Вел. цар тог истог дана око 12 сати у подне тамо приспео и у окружном званију одсео, гди е у едан гosci. окружног начелника аудиенције и представља- ња држао. Прво доћу варошки заступници, кој е градоначелник Водка предводио, и овај поздрави Н. Вел. на чешком езика. Цар одговори тим истим езиком и питао е за стањ вароши и о претрпљ- ним ратним штетама. Градоначелник одговори, да су дотични рачуни и известия већ довршени, и да се из њих најболѣ видити може, колика е штета. Н. В. упита затим, есули какову накнаду већ до- били, и градоначелник одговори, да е оно већ из- плаћено, што е варошки савет некао. На питанј даљ царево, како су Пруси тамо газдовали, одго- вори варошки саветник Мај слѣдеће: „Ваше Вели- чество, ми смо овде страшно патили, ер смо сас- вим сами себе остављени били, и да нам није на- шег градоначелника било, још би више патили.“ Потом упита Н. Вел. колико е дуна у вароши од колере умрло, и врло му е жао било, кад е разу- мео, да их е много помрло. Напоследку изјави Н. Вел. градоначелнику и декану, да на сиротино у вароши 1000 фр. ишти поклада.

Док е Н. Вел. аудиенције давало и многи свет око окружног званија скупио се био, появи се на

еданпут ватра. Скупљени народ пожури на све стране, где су наравно слаби обарани и гажени били. Непажњом появи се у кући до окружног здавња ватра, по брво е утишана и тако мир даљ нарушен ние био. После општинског савета примљиво е место свештенство, а за овим ерезко заступничество. Н. Вел. ушта бранитеља ерезког заступничества, госп. Цицварека о ратной штети у срезу. После ових примљиви су Офицери. — Дочек е у сваком призренио свечан био. Плац е био пун света и куће су биле украшене. Особито лепо нагледао е „Сокол“, кои е са невачким друштвом „Болеславан“ дошао, да цара дочека. Око три четврти на 1 сат одпутовало е Н. Вел. у Минхенгрец.

Минхенгрец 19. Октобра. У два сата после подне приспе Н. Вел. цар са ФМЛ. гр. Кренивице и наместником Ротширх Пантеном у Минхенгрец, где га непрегледна светина са громовитим „слава“ поздравиле. Долазак објаве прилике. У двору гр. Валдштайна одседне Н. Вел. где због хрђавог времена варошко заступничество са градоначелником, ерезко заступничество са бранитељем, свештенство, едну депутацију на Вайсирха и т. д. прими. Градоначелник поздравиле Н. Вел. на чешком език, а оно на том истом език одговори: „Я долазим лично, да се о нашим невољима и потребама уверим, и да вам колико е брже могуће, претрпљиве ране лечим.“ После кратког одмора настави Н. Вел. око 4 сата после подне даљ пут до Сихрова, где ће пребити.

Райхенберг 20. Октобра. Н. Вел. цар дошао е данас у 8 сати из Сихрова по гвозденом путу у Райхенберг, и одседе е у Кламовом двору. У Либенау, Райхенау и Јангенбуру свечано е дочекан. Райхенберг врло е лепо извишен, где најбољ расположен е влада. Н. Вел. поклонило е на сиротини у Либенау 1000 ф. а у Ајхи 2000 ф. Дворски саветник кнеза Рохана, Јаник, добио е витешки крст Франц Јосефовог ордена. Н. Вел. доваће прво аудиенције, пак ће онда фабрике посетити.

Његово Величество походило е војну болницу у Кламовом двору и више радионица, динирало е у двору грофа Клама и отишло е из Райхенберга око пола три сата. Сиротини у Райхенбергу поклонило е 3000 ф. у Нимесу 1000 ф. а у Гротауи и Крацауи по 1500 ф. Бивши градоначелник Ерлих добио е орден гвоздене круре и више особа друга висока одличја.

Ичии 20. Октобра. Н. Вел. приспело е овамо око 5 и три четврти сата после подне. На путу свуда е свечано дочекивано особито у Турнаи.

Ичии 21. Октобра. Н. Вел. е у знак изредног пошашања за време рата 15 апсевичима извазице време казни сасвим одустило, а тронци, кои су на вечити затвор одсуђени били, овај у 15 годишњи промену.

Траутенау 21. Октобра. Варошки е плац свечано извишен, народ са села врви са сви страна на милу да леко. Из Хохенелбе дошло е општинско заступничество и невачко друштво, из Арнау ерезко заступничество са бранитељем гр. Деиш, даљ збор Ветерана са музиком. Из Шацлара дошло е 200 рудара са својом музиком. Из Пеликана општинско заступничество, из Маршендорфа невачко друштво. Пред пражком капиом немештена е варошка свечана капија у готском стилу, даљ капија стрелаца и ветерана. Одушевљеност на све стране. Н. Вел. пошло е у 1 сат из Кенигнихофа. Време е за свечаност врло угодно.

7 сати у вече. Н. Вел. дошло е око 3 сата после подне и заустави се код варошке свечане капије, на левој страни стајало е варошко заступничество, свештенство, стрелачки кор, офицери и вборони ветерана, на десној страни невачка друштва са заставама, школка младеж и рудари. Градоначелник Др. Рот изговори са страхопоштованјем беседу, на коју цар од прилике с кола слъдеће одговори:

„Я познаем патњ и невољу, кое е Траутенау претрпено, и за ову сам се варош свагда искрено заузимио. Я знам, какво патриотично мишлењ овде влада. Радуем се, што такову варош посетити могу, где праву верност и приврженост налазим. Я љу колико е више могуће патњ ове ублажити. Нарочито вама, господи градоначелниче, изључим мою захвалност на вашој непоколебимой верности и мужественем постојанству и сажалъвам вас због ваших патњи; я сам за вас најтоплие саучешће осећо.“

Громовито „живио!“ заори се. Затим изводело е Н. Вел. још и беседу свештеника Ахштајнера из Пеликана у име свештенства саслушати. Музика е свирала народну химну.

У стану, где е оседело, примило е Н. Вел. власти и друштва, затим оде у цркву, походило е радишине у школском здавњу, у општинској кући и у апотеки. После тога била е таџа. Знаке мило-

сти добио су: ерезки помоћник Шепе поступио е са подушном пензиом, 1000 ф.р. добила е сиротина варошка, 4000 ф.р. дато е на погорелце у срезу, Алојз Хаце добио е витешки крст Франц Јосефовог ордена, Др. Пауер, Франке, желъзнички мѣрник Мосавиц влатни крст за заслуге с круном, пивар Гликлик из Алтбуха, учитељима на главној школи Клемент и Шнајдер влатни крст за заслуге.

Сва ова одличја подељно е Белкредити. Могао се примѣтити, да е цар врло радостан и неизказано задовољан био са ердачним, право аустријским дочеком у Траутенау, и у том смислу наравно прама госпођама Хаце и Рота.

У 5 и четврт сата полази у Ратибориц.

Неколико рѣчи на предлог у Застава бр. 72. „за бољ устројивѣ гимназије Новосадске“ са примѣтбом да е тај предлог наменен био општини српској од год. 1861.

△ Гдѣ се хоће што да ради *привилегије* вољ основатеља и *привилегија*, на којима е основан институт, ту ваља добро отворити очи; ер е воља основатеља света, а привилегије добивене рушити и обарати врло е опасно особито код Србаља, кои тежко особита права добију, на треба добро да чувају, кад их еданпут добију. Зато неће излишно бити при оваковом појаву да кое питањ и коју примѣтбу ставимо, кад се предажу пројѣне против вољ и основних правила, нарочито што и без тога немају пута ни разлога.

1. Предаже се, да се број *патрона* умножи. По основној вољи и привилегији постои патронат из 8 лица; од коих по самом достоинству своје стајни су „архиепископ Карловачки и епископ бачки;“ а изборни су: 2 свештена лица „ex venerabili Dioecessano Consistorio“ а 4 светска нашега втровакона од ученога реда „scientiis, experientia, aliisque laudabilibus qualitatibus prae ceteris eminentes.“ Предлог Застави држи, да треба к оима још 4 лица додати, на да буде 12 место 8. И ова четворница да буду од „*трговачко-индустријалног*“ реда. Дакле да се додаду још *трговци* и *занатлије*. Какава ће саразмерност бити између ових, то предлог неваже: да ли 2 трговца и 2 занатлије, или 1 трговац а 3 занатлије, или 3 трговца а 1 занатлије, то неопредѣљиво. Но сам предлог овај даљ казује, да патронат овај по преимуществу има задатак, да *руководи систему гимназијалну, да поставља саособне професоре, и да бди над извршењем дужности од стране професора, едном речи, да води научну управу и дисциплину гимназијску, и да у том обзору у споштено са властима стои.*“ Чест и поштењ честитима трговцима и занатлијама; они могу у своје послу врло добри и способни бити; али по овоме питамо ми предложитеља тога, да баш и неби постојала у томе наредба вољ основатељве и привилегије, шта би могли у рѣшено оваковога задатка применити још четири трговца и занатлије, што они постојећи 8 патрона неби рѣшити могли, и колико, и да ли што у томе припомоћи могу; шта ли би у томе уобште примени, да се још двапут и трипут по четири трговца и занатлије додаду? Занета ништавост оваковога предлога свакоме сама у очи пада.

2. Предложитељ овај рад е, да се изборни чланови *патрона* бирају на определно време, и шо да се постављају на 6 година, и да се сваке три године половина на ново бира; и шо на основу духа времена.“ Архиепископа Карловачког и епископа Н.-Садског оставља на свагда, наравно на основу вољ првога основатеља и привилегије. Но њму „*Spiritus spirat ubi vult.*“ Код архиепископа и епископа дух времена нема снаге, но снага се њгова простире на друга свештена и светска лица. А ми држимо, да тај предлог дух времена никако нема посла ондѣ, гдѣ воља основатеља постои. А и осим тога ако се за управу горе речену особита вѣштина изискује, то се такова пре од оних очекивати може кои се дуже времена њом баве, него од оних, кои се често мењају. Само битна пројѣна обстоятелства, која би пречила извршењ вољ основатељве могла би у нечем оправдати предлог за пројѣну постојеће наредбе, али никако дух времена уобште наведен неможе дати основа к пројѣни вољ основатељве.

Г. Предложитељ овај каже, да треба *православной общини новосадској онај улије у објима гимназије дати, кои по данашњим установима представничко тело сиром постављеног органа управе има.* Но треба знати да између врховнога Патроната и између общества постои оваково правно одношењ какво између представничког тѣла и органа од овога постављеног. Ние Патронат установљен и постављен од Общества, но се право Патроната оснива на оном истом инструменту, на

ком и одношењ общества, нити е то право тек преко Общества посредно на Патронат прешло. Патронат ние налив вољ общества, но оснива се на вољи првога основатеља, којој е Общество приступило. И зато немогу се та права и одношења судити по сушности представничког тѣла и од овога постављеног органа управе о чему овај предлог хоће свѣт да узвѣри против вољ и наредбе првога Основатеља и привилегијалног непосреднога права. О томе точка трећа основног инструмента овако гласи: *Tertio: Oro, comendo, et obtestor ut supremum Patronatum ac Directionem Instituti huius Excellentissimi Dominus Archiepiscopus et Metropolitae Carlovicensis qua pro munere suo supremus Ecclesiae Antistes cunctarumque nostrae orthodoxae Religionis piarum fundationum tutor suscipere dignaretur: oro autem comendo et obtestor ut idem coetelligenter communibus cum illustrissimo Domino Dioecessano nostrae orthodoxae G. n. u. Ritus Religionis Episcopo, et adhuc aliquot Individuorum e medio Dioecessani Consistorii et concernentis nostrae Ecclesiae Communitatis perspicaci utriusque indicio ad id constituendum consiliis, conformiter coordinationi, penes Carlovicense Gymnasium vigenti, firmiterque observatae et Systema Scholasticum praescribere, et totum, quidquid ad manipulationem fundi huius refertur, ordinare dignaretur, plenamque per omnia potestatem habeat, quae admodum pro publice cognito zelo scientia et prudentia eius adinvenerit, prouti item pro bono ac emolumento Nationis, Ecclesiae, linguae et Literaturae Slayo-serbicae, quod pro praecipuo obiecto deservire debeat, convenientissimum fore iudicaverit, servaciter volo et peculiariter desidero, ut neque communis scholarum Directio, neque alterius Religionis superioritas spiritualis aut saecularis vel minimum influxum in Directione huius Instituti sive in constituendis Docentibus aut Literatibus obiectis, sive in oeconomica eiusdem manipulatione habeat verum ut idem unice absque omni modificatione aut immutatione a suprafatis Dominis dependeat et eos tantummodo pertineat atque per eorum omnino dirigatur.*

Још имамо примѣтити: Предлагатељ овај гдѣ о изисходности свога предлога говори, каже: „Да е Гимназија заведењ народно;“ а гдѣ о правним основима говори каже под 3) „Жели се и ради се о том, да ово заведењ постане народним.“ Питамо: Кое стои, или оно прво што вели, да е то задане народно, или ово друго, гдѣ каже да се тек жели и ради да буде народно? —

Наводећи правне основе за промену, или као што ан вели, поправку каже под 4) Православна община Н.-Садска и епископ Бачки живи су и знаменити основатељи, е правом дакле имаю решителне речи Ми знамо да постои воља основатеља привилегијом утврђена, на којој се институт и биће осниван на кои е и православна община Новосадска пристала, а и сви приложници и у общини Новосадској и изван ове и на којој се и прилог г. Епископа оснива нити знамо да неком приложнику припада право воље основатеља и привилегијалне основе гледати, ма колико приложно. Ако ли предложитељ зна какову точку по којој би већем прилогу веће право а мањим мањ право припадало, то нека нам саобшти; ер ми нити то познаемо нити допуштамо.

Што се предлога на економичну струку или рукованѣ с капиталима тиче, и то е вољом првога основатеља одређено. Али и поред тога пре него се предложитељ у предлог за реформу упустио, требало е да е томе бар повода имао; кое би онда било, кад би се доказати могло, да су поред досадашњег основног и привилегијалног рукованја капитални кои пут пронази, што доволно од Патроната обезбеђени или надгледани нису били. А ми у последња негодна времена имамо случајева да су и пушларни капитални пропадали, а гимназијски су свагда и у самом страдању цѣле Ново-Садске вароши сачувани и невредни остали.

Најпосле ми би рекли, да овај цѣо предлог ние учинѣи села ради (института ради) по себе ради; па као да предложитељ на то смѣра, да би што скорије и на њга ред дошао да постане Патроном, па у том случају желио би још и превагу имати већном гласова уза се, те држи да би за тај посао најбољ било, кад би с њим још и четворница од трговца и мајстора у Патронат ушла, с којима би он свагда пет гласова имао, све на основу свога духа времена, кои се крои, како е коме по вољи.

Сазиванѣ угарског сабора.

Предсѣдник посланичке куће угарског сабора, г. Карло Сентиванѣи, позвао е поланике саборске овим дошисом:

Поштовани г. посланиче!

Нјегова преузвишеност канцелар Борђе од *Майлаш*, званичним писмом од 1 Нов. (20. Окт.) т. г. бр. 15895 известило ме је, пошто је по најновијим јавним извјештајима епидемија (колера) у вароши и у појединим предјелима земље знатно у надраг тргла, и изглед је, да ће она скорим престати, да је Нјегово кр. Величество највишим рјешенјем од 19 Окт. т. г. благоволило наредити, да се милостивим ренкриптом од 24 (12) Јуна т. г. бр. 10.005 разпуштени угарски сабор на 7 (19) *Новембер* сазове.

О садржају овог милостивог краљевског ренкрипта извјестила ме је Нјегова Преузвишеност с молбом, да би споменуто највише рјешенје члановима посланичке куће саопштило и нуждне мере на тај коначно учинио, да сабор своју радњу, која је од тако великог значаја, по изреченој отциноској изјави Нјеговог Величества у назначени дан може наново започети.

Услед овог званичног позива молим поштованог господина посланика, да би ради продужења саборских савјетовања 7 (19) Новембра т. г. у краљевску варош Пешту, као законито мјесто сабора, дошао.

О атентату у Прагу.

По свима гласовима, кои из чешке престолнице о тако названој *атентату* стижу, своди се овај на саме чисто мистификације. „Нар. Лист.“ пишу о том следеће:

У суботу после подне дође на касу чешког позоришта неки странац, у униформи енглеског официра обучен човек, који је у руку за свечану представу закупевао Касир вехтеде одма ово учинити, будући је све карте већ раздао био. На препоруку неког празног грађанина, коме се овај странац као енглески капетан *Палмер* представио и с којим је француски разговарао (премда се при изјави посведочило, да он само енглески разуме и говори) добије ипак једну карту за партер и тако се заједно пре седам сати у позоришту и нађе. По премда се из тога што је за карту навлачио, закључити могло да је за представу јако интересован био, ипак је госн. Палмер, који није капетан, него тек ишцир на енглеској марињи, још при првом акту позориште оставио и напољу изашао, где се неко време на главним степенима задржавао и напоследку међу светином изгубио. После првог акта „Продана невеста“ изиђе Н. Вел. са вратњом из позоришта. Од светлости тада било је на пољу тако видно, да се и гла наћи могла. — Публике је било пред позориштем врло много. Цр се поше лагано у кола и много је времена прошло, док се она кроз скупатну светину кренути могла. Нико није ни најмање према опасити могао, никакав узнемирујући глас није обштуру прекидао и нико није приметио, да се баш у овом часу на неколико корака од царских кола храбри енгле са „убицом краља“ дуже време тешао. Тек по одласку царских кола видило се, где већ страни официр једног убогог и слабог човка за руку води и стојећи на углу соларе оштанске стражи предаје. Уапшени буде без икакве ваке одведен, ер сваки је држао, да се онде обичне неке крађе таче, пак за даљ нико ни размишљао није. Али не дуго за тим наступи нека необична живост међу ц. вр. полицајним чиновницима, они дођаше тамо амо, и тражише нешто пред позориштем. Напоследку најбоље на неко парче дрне савле, у ком су два комадића напире, један био а други плаветан умотан била. У једном од ових било је нешто мало барута и једна драмљина замотана. Полицајни чиновници тражише још дуго у ноћи тобож на земљу бачени пиштољ, но залуду. Но вратимо се надраг уапшеном. Он је крољки жомак и зове се *Антон Пуст*, слабог је и нуждом и невољом изнуреног састава. Овај човек радио је пет година дана у редионици госн. Дитриха, потом четир год. код госн. Титла, и пошто је од ових у след ратних догађаја одуштен био, то је као радни код голешавајуће комисије свакидашњи лебач заслуживао. Нјегови савјетовници посведочише, да је приљажан радан и миран и доброд срца човек, који ни палегу какве школе учинити неће. И заједно изглед има тако добродушан, да се не рекне, добродушно — луди карактер, да из њега и најоштроумнији физионом „краљвог убицу“ упознати не би могао. Овај је човек следеће изказао:

У суботу добије он своју недељну плаћу, и оде са више својих другова код „духовске руже“ на чашу пива. Пошто је ту неко време поседно, крене се око 8 сати да свечаност пред позориштем развиди. Доспе до обале и протура се до близу главног улазка: он је стао управ срам леви главни врата, наравно баш између обале и ограда тако, да је између њега и врата, кроз која је цар изашао, још доста света стајало. Врата се отворе и цар на позоришта изиђе. Народ поскрда кале, а то хтеде и *Антон Пуст* учинити, да цара поздраве. Но у исти мах осети, да га неко с леђа счепа. Он се окрене — али леђ га је чврсто непознати неки странац ухватио и уувече га овако улашеног најближој полицајној стражи. А шта је са овим драмљинама напуњеним пиштољем?

Овај је после представе (по сказивању ц. вр. полицајног комесара Младека) сии управитеља куће гр. Лазанског, госн. *Валента* нашао — по нетреба мислити, да је на оном месту, где је енглески капетан Пуста с леђа сачепао, него тек на 30. корака даљ, на углу позоришног здањия, близу код соларе. — Код уапшеног Пуста, код кога је по „Пр. Цитг.“ Палмер у оном часу, кад му је руку доле сузио, приметио да је нешто у њега сакривено, није се на полицајци нашта друго нашло, него — кључ од куће.

Али да све те околности и изказивања у једно скупимо, пак до каквог би резултата у нареду тог ужасног атентата дошли? — Нећемо да измишљамо, какова противречја између изказа енглеског ишцира Палмера и њених доказанаја збуњеног крољка леже; нећемо да вистамо, зашто тај практични Енглез нов ухваћеног одма прометати дао, премда је видно, како је неки предмет који је у руку држао, у њега сакривено? Таква питања остављамо истражном суду. Но, у колико нам је рече слободно, цела ова ствар, о којој се у званичним листовима толика бука дигла, и по свему, што знамо, ово пре свему другом назвај, него атентату, који је против живота царевог удешен, и кад би се баш о атентату каквом говорити морало, то би га пре атентат против — здравог разума човечије назвали. — Ми ћемо може бити право имати, ако саопштимо, шта нам се из Беча телеграфирало, а то је, да је Енглез Палмер тамо као човек — угрешне главе познат.

Горепоменути управитељ *Валента* више о том у „Политици“ ово:

Овај млад човек, који је у вече 15 о. м. пред чешким позориштем један изпуњен пиштољ (мали тетцерол као прет дугачак) са заштитом оросом без касле на калдрми нашао, пошто је на њега ногом стао, баш кад су кола Н. Вел. цара од позоришта кренула се — бете мой сии *Венцел Валента*. Он није био у позоришту, него је око 7^{1/2} у вече са својим млађим братом бдвардом и љичничким помоћником Јованом Шефером пред овим на тротуару под багренима срам главног улазка стојао, да одуд при одласку Н. Вел. види. Кад је Н. Вел. око 8 и по сати из позоришта изишао и на кола пенало се, почне се чекајућа публика тамо амо турати и мој синове са Јованом Шефером одирилик две стове од тротуара на калдрму отисне; мој сии Венцел стане ногом на неки тврди предмет, кога подигне и у њему ухвати пиштољ снази; показавши овај у ишцири свом млађем брату и Јовану Шеферу упути се одатле с њима кући. Сва тројица већ су о том судјески испитана и под заклетвом су потврдили, да су за читав овај сат, док су пред позориштем стојали, без да су се и куд макли једног морског официра видели, где је дуго време иза њих горе доле одла, но приметила нису да се он с' којим другим човеком (крољким жомком Пустом) у коштак ухватио; — то пре — ако се догодило — морало је јасним на другом месту бити. Дакле не на оном, где су оба моја сина са Јованом Шефером стојали, и где је мој сии Венцел још пре, него што се Н. Вел. у кола пошело, ногом на пиштољ стао. Ако је дакле Антон Пуст сасвим на којој другој страни од госн. Палмера задржан и ухваћен био — као што то из изказа оба моја сина и Јована Шефера, који са мном у кући гр. Лазанског живи, јасно излази, онда је питањ, али овај пиштољ, кога је мој сии нашао, из руке поменутог крољког жомка при тешању са Енглезом Палмером испало или од њега одбачено?

Што се личности Палмера тиче, то је „Политика“ из Беча телеграфирало, да је он као ексцентричан познат и да му је то у страст прешло, да кога снасе. — И нама самим, веле „Нар. Л.“ пишу из Беча о Палмеру: „Он, који се у Бечу с њиме мешао, немогу се баш с њиме похвалити а осим тога дознало се, да је у једној одашњој гостиници (Муш) дуга направио, који још измирио није. Што он као трговачки капетан одело официра са ратне мариње носи, то нека је онде милогредно споменуто. У осталом Антон је Путет, као што „Политика“ јавља, већ одуштен. — Речени тај лист пише: „Кад је Н. вел. депутација наше варошке општине одуштила, код се са монархом у име читаве престолнице остварила и због узнемирене опште радости своје сажалењ изразила — одговорило је Н. Вел.: „Немојте се због тога печалити, и носим са собом најбогуднији евомен из Прага и Чешке; ово је или кривица једног човека или је тек фикција, која је тако невинно удешена.“

Д О П И С И.

Из Бачке 22 Окт.

Како наша народна црква стоји, не треба да вам говорим. Њено је стање већ и по страним новинама описивано, да је забатаљно, да не може горе бити. Пита се: ко је томе крив? Ми сами. Ми жртвуемо на видане и увеличаване храмова божињих, али зато су они увек празни, а гостинице и кафеане готово увек пуне.

Има ли овоме злу лека? И ко да ово грдно наше зло излечи, од кога ће нам се народ, ако му

се за времена на пут не стане, сасвим да се зарази.

Између небројних зала, која нашу народну цркву тиште, ево да напоменем само једно:

Управа наше диоцезанске цркве стоји већ ево трећа година у *болесним* рукама. Због ове околности једи су наши и наше цркве неважани. Кад је *болесна глава*, може ли тјелу добро бити?

И треба ли да цело тело с тога пронада, што главни нема лека?

Ми не осуђуемо нити основано можемо осудити болест, ер ми смо сви смртни и свакојим слабостима и немоћима изложени. Али осуђуемо то, што се не уклањамо с места, на коме треба *здрава душа у здравом телу*.

Ми чуемо, да је из Бачке више депутација било код св. патријарха, која су се и због тога, а и због других црквеноуправних наших јада горко тужиле; али досад не видимо из тога никакву резултата.

Ми у најновије време и то, и то из поуздана извора разумемо, да је од највишег мјеста стигао налог на Нјегову Светост, да се у интересу цркве и народа предлог за администратора диоцезанског у Бачкој вишем месту поднесе.

Ми би желели *основе* знати, зашто се то досад није учинило?*)

Докле ће се овако с црквом и народом нашим поштовати?

Или вальда чекамо, да влада сама учини корак у интересу наше цркве, као што је оно и код покойног епископа Мутибарића учинила, ер народ има право противу тога злоупотребења, које је по Нјегову цркву од грдне штете, другим путем лека тражити.

*) Ако смо у тој ствари добро навестени, Нјегова Светост, господни Патријарх, зато још није предлог за администратора бачке диоцезе вишем мјесту поднео, што се непрестано колеба припремања, која према личности болесног г. диоцезана бачког има. Наравно да та припрема лична према нашим *кресно-народним* користима морају пре или после престати, и, она су већ на тој точки била, да престану; али, као што нам се из приватног извора јавља, противна је припрема учинила од једног г. архиепископа, који се радо *народним* човеком назива, да то није свјетно чинити, ер рече, да би се то могло у обичај увести, што по њих никако не би добро било. Дакле из любав личних користа могу се по цркву и народ најубијачички обичај уводити и обдржавати? Слуда ли и то у дух православне цркве? У.)

Троједна краљевина.

У Загребу 22 Октобра Град Карловац управно је на преузвишеног г. бискупа *И. Ј. Штросмаера* ову *завјетну адресу*:

„Преузвишена господане бискупе! Голема љубав домовање, која у племенитом души Преузвишености Ваше одсева, засјајала опет као силна звезда нове светлости народу нашем, пробудила је и њему наду на велике ствари.

После дуге зиме, усред бура и незгода ево починило нашем народу пролетни дан, почамљ Нјегово душевно препородње.

Дарежљивом руком Преузвишености Ваше стављени је темељ давања жељну и изгледану заводу, с кога ће се душевни развјатак народа нашега све то више ширити и дотеривати, и тим опет саградити е и за живота Преузвишености Вашој сиви неумрли сломеник у живи срца синова и кћери наше премили крале троједне краљевине

Ухитеним чувством и благодарним срцем захваљујући грађанство вароши ове Преузвишености Вашој аз веледушни поклон, наменити утемељити југославенскога свучалишта, вриће молећи, да свевлашњи Бог драгоцени живот првога сина наше домовање, кога град овај и као свога грађанина називати и високо поштовати част имаде, још много и много година дана из понос и јакну народа нашег уздржи!

Дано из седнице поглаварства и заступства слоб. и краљ. града Карловца држане дана 12. октобра 1866.“

— У „Словенцу“ има члана под насловом: „Ше екрат наш програм“ у којем неки словенски родољуб из Брани, излаже жељу, да буде *једина Словенија* и ништа друго. Том приликом вели се ово о Хрвати: „Али Хрватима неби се ми смели придружити, кад би све могли. Што Хрвати хоће, то то знају? Они су још мањ сложни у свом програму него и ми. Једна вихова странка — мађарска — тежи својим силама у Пешту, а друга — самостална — незна ни сама куда. Док се хрватска политика — већ од памтивека нестала — неупре чврсто у једну страну, докле јаје нам Словенцем могуће, да се с њима здружимо. Хрватима би валило истом сипно доказати, да су сложни, да су збили Славени по политици, да раде јак у прилог. Тога Хрвати досада још нису показали, дајаче вихов је сабор био први као подученом супротивни мисли. Зато се неможемо у вихову помоћ увести, зато их неможемо у свој политички рачун увести. Али умишмо као оптимисте, да смо им при-

дружени. Што би од тога имали? И би се — истину говорех — бою за праву братинску любов, за слогу, за будућност сви нас. Ако се Хрвати са својом по крви и езиком средном браћом, са Срби, тако слабо слажу, чему да се ми од њих надамо; Нека же Хрвати криво неразуму; они морају најпре међу собом сложни здружени, са Срби пријазни, прави славенски, а не мађарски, или каква му драго политичари бути — онда ће мо им ми драге вољ подати братску руку. Докле пак симпатизоват ћемо с њима, ал здружити се с њима нећемо поднишито.

„Позор“ између осталог на ово примјћува, да е од неког времена завладала у неки млади Словенца ефектација за Србство, према су Хрватом ближи по свачем: по език, по обичају, по социјалном развитку, по националном прометни и т. д. Ако се дакле Словенци неби могли слажати с Хрвати, неби болѣ ни са Срби; велимо им озбиљно, будући нас изазивају, да толерантнига народа од Хрвата нема на широко и далеко. Прихваћемо-ли тужбе њихоих Срба проти Хрвата, вали им то пре три пута промислити а истом онда јавно кизати; ер да их питамо, коју су те тужбе неби нам знали ништа темелно(?) одговорити.

Аустрија.

О будућем изравниању пише „Н. Ф. Пр.“: „Говори се, да е угарски дворски канцелар яко изазљивао, да се расправе у Пешти наставе и да се овом нављивају дуже противстати иако могло, почем се, тиме распрострањено министарске кризе (т. е. одступању дворског канцелара) на пут стати хтело. Далѣ се говори, да е закључено, сабору точно оне точке означити, од коих би зависило кад да се угарско министарство висталира. Или ће сабор понустити, и онда нема великих теškoћа, да се у смислу септембарског патента модифицирани устав и с ове стране Лајте од стране државног заступничества одобри, или ће сабор угарски при том остати, што влада држи, да се дати неможе, и онда треба министарство да се одважи, да државну скупштину из посредних избора сазове. У погледу ових алтернатива министарски е план ово, да на 19. Новемб. сазване преколинатске саборе свима средствима на то принуди, да се на текуће послове ограде и да их брзо сарше, почем царска влада превидити носме, да шестогодишњи мандат посланика за неколико недеља изтаче, и почем е одлучила, да на суделованѣ у дальним уставним пословима новоизбране посланике позове.“

Србија.

Стране новине често нас изненађавају својим саопштенима о Срби. Тако су скоро многе стране новине јавиле, што е затим и у неке од србски новина ушло, да е влада наша тражила од порте, да се у Србији признаду сва она права, за која се каже, да их е Румунија задобила последњим преговорима с портом.

Извор оваквим гласовима може се тражити само у непознавању јавног права Србије; ер е исван сумњ за све оно кои су с њим довољно познати, да влада србска није могла осмислити никакву потребу, (?) да тражи права која се тамо спомињу.

Турска.

По гласовима из Цариграда од 20. о. м. борило се у последњој великој битки на Кандији 10000 грчких побуњника. Они изгубише 700 мртвих! Турци претрпеше такође велику штету. Са свјом страна острова долазе депутације, које се покоравоу. — Три хиљаде побуњника удавило се у пећини Мелидони. — Против три сдружене разбојничке чете у Тесалији послата е војска. — Посланица Маронита Јусуф Карам отишао е у Француску.

Русија.

Престолонаследник дански дошао е по мору 19. о. м. у Ригу, одкуд е на посебном влаку у Петроград одпутовао.

Престолонаследник пруски долази 23. о. м. са принцом од Валеса у Вирбален, да на венчањ великог кнеза престолонаследника у Петроград иду.

Пруска.

Из Берлина пишу „Ванд.“ од 19. Октобра: Путовањ престолонаследника у свадбу у Петроград, далѣ дужи разговор, што га е краљ јуче са принцом Николом, кои е овомо у особитом посланству из Русие дошао, и са бароницом Талтбранд-Перигорд, супругом посланика у Петрограду, имао, сматра се у овдашњим дипломатичним круговима као знак споразумљени између берлинског и петроградског двора у нерешеним европским питањима. Ово се и са стране министеријале потврђуе. Пруски е кабинет узео иницијативу, како би до споразумљени у војним диспозијама обе ове државе дошао, ако известни евентуалитети западне силе и Аустрију на какову акцију принудили буду. Овако свада и умешањ Грчке у побуну Кандиота, случајна смрт Луј Наполеона, устројњ католичке лиге по одлазку царе из Рима и напоследку развијанѣ питања о народностима у Аустрији. Не би много

требало, да се овде описана позиција пруске владе точно називачи. Доста е то, да урођени Москвите уверавао, како е предложено, да се са едним милионом игленијери одржанѣ консервативног реда у средњој Европи гарантовати може и да е цар кои као што е познато, са гр. Бисмарком добро несимпатизира, ово усвоити обећао.

Италија.

Улазак талијанске војске у Милтке свуда е у Италији а особито у Риму велику узрујаност причинило. Одуд се најме пише, да е у палати екскрала неаполитанског за одлазак све већ спремно и да ће Франц II. наслов Херцога од Кастро примити. Говори се, да му е цар Наполеон едну од своих резиденција понудио, по он е ову понуду одбадио. У палати Фарнези едни мисле, да ће у Швабију, други у Баварску а трећи омет на Малту отићи.

Расположењ у Риму сваки дан е критичније. На граница пчине државе скупила се многа војска, од куд се закључуе, да у Ватикану мисле пре до крайности терати, нежели понустити.

19. Октобра, на дан улазка талијанске војске у Милтке хтело е у Риму великих манифестација у корист талијанског единства бити. Либерална странка намеравала е, на великом венецијанском плацу у великом броју скупити се, но ова е демонстрација од француске полиције осуебена. Међутим е у позоршту Вале едина декорација, кои е Милтке представљала, с печувеним допаданѣм примљена и кад глушци захватили хтедоше, новиче публика: Ово се метиче вие, него Милтска. Таквих манифестација било е на више места у римској држави.

Тако е било и у Витербу демонстрације у корист улазка талијанске војске у Милтке. Делегат Сантуди позове полковника легије у Антибу, да скупиљни народ разтера. Овај нехтеде то учинити, изговарајући се, да за то налога нема. Жандармерија, на коју се после овога делегат обратио, изговори се да е мало има, пак да на скупиљну масу ударити неможе и новуче се у касерне натраг. Сад се на све стране тробойнице развију и на улица зачу се њивка: Да живе Милтке, краљ, Италији, војска и т. д. У вече беше многи провази осмелљени. Делегат није се усудио, онај дан у Рим ићи и хтео е тек сутра о овој демонстрацији известие поднети; одма нехтеде га примити, и рекоше му е, да е треба на свом месту остати; доцније добие инак аудијенцију, и сљдство с ове било, да е подкрепленѣ од 70 жандара на коњу у Витербу послато, кои су тамо многе позатворали.

— Са талијанске границе пишу „А. Ц.“ од 15 Октобра: По предлогу Кошута биће они из Угарске рођени војници из садашњ угарске легије у талијанску војску примљени. Истем е већи део оних због политичких преступљени пре рата емигрировани, то се на њих онај чланак амнистие у уговору мира неодиоци. Многи аустријски бегунци опаш су дана из Удине у Алесандрији пренешени.

— Значајне новине у Флоренци саопштавају окружницу министра барона Рикасоли на префекте, у којој се каже: Пошто е страна окупација престала, то е влада у стању, владике, кои су удалјени и приморани били, да се на едном месту задржавати могу, одма у своје дијецезе натраг позвати. Изузимају се само оне владике, кои се у Риму задржавају, и оне кои су се у последњ време у политичке ствари мешали.

Краљевским едним декретом закључуо се парламентске седице а другим декретом сазива се парламент наново Трећим декретом наређуо се избор за парламент у Милтачкој на 13. Новембур.

СРБИЈА

Политично-економни лист.

За нас кои тек почињмо развити наш политички и економни живот, питања су политично-економна од толике важности да већ незнамо шта е од њих прече и значајније.

На жалост ми до данас не имамо ни едвог листа кои би био посвећен политично-економним интересима народа нашег. Немамо листа кои би пратећи развитак нашег економног живота изучавало поље његове, кои би узео у задатак себи да обшћива и разлаже толика тако важна политично-економна питања, да огледа применљивањ теорије на прилике нашег практичног живота, а омет да проучаванѣм поља овог живота допринеша колико може усавршено теорије политично-економне. Ми немамо листа кои би заступајући интересе народне трговине, народне радиности и польске привреде узео себи у задатак да принесе, у колико е при данашњим стању наше образованости могућно, да се развију и унапреде ова три живља народног материјалног благостања. Ми онајко да се међу нама шири немаштина опасно се развијајући и водећи собом све жалосне последице своје, — сви осећамо да стојмо пред догађајима од највеће важности по будућност нашу, пред догађајима кои ће поискати голема материјална жртве, — сви знамо да наше данашњ стањ материјално са свима

његовим махнаха ислбостима младоггаздованања не одговара ни мало овим великим задатцима што су нареду нашем наменѣни: на омет ми немамо још јаван лист едан, кои би био орган тежњи свјом патриота да се здрави развитак економног стања народног потпомогне озбиљним проучаванѣм тога стања, излаганѣм бољих начина рационалне радњ по свима гранама привређивања, обшћиванѣм разних политично-економних питања.

Ми смо се одважили да оснуемо такав едан политично-економни лист, коме даемо име свакоме Србину најмилије — „Србин.“ Узданѣ нам при томе није наша снага него свест данашњг нараштаја о важности времена у коме живи и величина задатака кои га чекају, одушевљене његово за истинити напредак народни.

Као год што смо убеђени да е већ крајинѣ време да приузмемо енергачније раду на економном пољу, те озбиљски проучимо наше назоде, махне и потребе, тако смо исто убеђени да озбиљност самог тог задатка иште да се то ради без страсти без личних интересовања и без утицаја партијских тежња кои би била истини на штету. Лист ће наш бити отворен свјакоем кои у поштену тежњу да помогне неагоди некој казуе искрено и отворено махну и неагоду такву, али не мислимо пустити лист наш ни којој партијачности ни полемикама личниј. „Србин“ признае и ради у интересу само едне личности — а личности е та народ србски.

Према задатку нашем о коме досада говорисмо, — „Србин“ ће имати три дела.

Утицај државних наука на народну економију тако е велики да не можемо мимоилазити питања из круга њиховог, на за то ће наш први оштити део доносити поред питања народо-економних, финансијских, и питања политика, државноправна, административна, међународска, и сама правна питања у колико су она ствар политике. На крају овог дела биће преглед политички са особитом пажњом на догађаје кои имају утицаја на трговину.

Други ће део заступати интересе трговине наше, излаганѣм личних цена, курса, стања трговине у нас и на страни.

У трећем делу биће просто проучаванѣм корисној польској привреде.

„Србину“ ћемо почети издавати од нове године. Излазиће сваки недељ у формату кои имају србске новине на целом табаку.

Цена е за Србију:

За годину 40 гр. чар.
„ по године 20 „ „
„ четврт године 10 „ „

За Аустрију и друге стране земљ, са поштарном.
За годину 5 фор. ср.
„ по године 2 и по „ „
„ четврт године 1 и по „ „

Скупљачи добију на 10 уписаних едан лист бадава или новце занѣ. Новци се шало уреднику. У Београду се мож^о уписати код г. Арсе Лукића на Сави, у трговини браће Рошу у чаршији и трговини г. Јове Кузмановића на теразима, а тако исто у књижарима Велимира Валожића и Добрововића.

У Београду 1. Окт. 1866. г.

Любомир Калѣвић
уредник „Србин“

Овдашњи грађанин г. Јован Полит послао е овом уредничеству лм за г. пароха лединског 5 фр.

Т Р Г О В И Н А.

Веч 21. Октобра. Тужбе из провинција о хрђаной трговини са научним есапом и на овдашню су пилицу штетан улаив имале. И добра известия из Ливерпола немогоше овај утисак одклонити и мљавости у радњи на пут стати. — Према се наступанѣм ладнијег времена *говође* из Угарске теже дозови, инак се ово у Бечу живљ тражило. — Коже покрај непрестано сувог времена, изузимајући неке *фанице* сорте, ако су у цени пале. Готов есап слабије се тражи, само су источниондске коже које нешто из цени. *Олај* слабо пролази, ма да е и са сѣвера и са юга више наручбна стягло; цена е за Новембар и Децембар на 29 фор. 50 нов. уговорена. За Јануар и Март нуђено е 29 фор. 50 нов, но испод 30 фор. на е могло до бити. *Резице* гљивчате кулѣно е више цоста на угарским стајцима за овдашњ фабрике по 7 фор. 25 нов. за готово. *Вуна* е прошле недељ врло добро пролазила. Било е купца из провинција, фабриканта и тргозаца, кои су веће квантуме вуне од сваке сорте радо по утврђеној цени плаћали. *Свила* е за фабрике понустила. *Сиршус* у последњ време яко е скочио. *Шебер* због пролетошњг мраза едва да текућу потребу подмирити може, и цена излзада по жељни продаваца.

И. Сад 23. Октобра. Од како е она пређашња ладноћа понустила, од то доба и више се ране на овдашню пилицу дозови, у сљд чега е и цена у нечеј понустила. По гласовима из Пеште цена ране на тамошњој пилицу пада и *шеница* са 5—10 нов. по вагану повитинила, само се кокуруз у цени одржао и овај се яко тражи

Бечка берза од 24. Октоб.

Сребро — — — — — 127.50
Дукати — — — — — 6.11